

NÓI ĐÚNG VÀ NÓI TRÚNG

chuyện không chỉ của lời nói

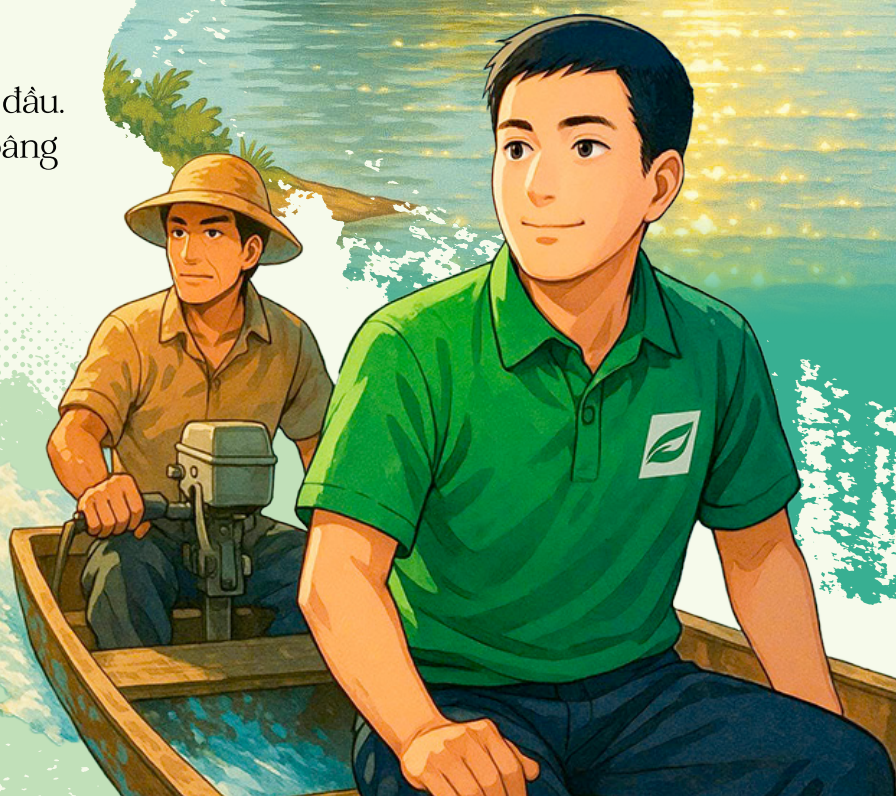
Gửi những người làm khuyến nông, cán bộ nông nghiệp cơ sở,
nhà khoa học, giảng viên các trường đào tạo nông dân, cán bộ hợp tác xã

Tác giả *Xích Lô*
(Lê Minh Hoan)

Chuyện từ cái gạt đầu của người nông dân

Một buổi trưa oi ả, trên chiếc xuồng máy cũ, cùng một cán bộ khuyến nông trẻ ghé vào cù lao nhỏ giữa dòng Tiền Giang. Anh hồ hởi giới thiệu với bà con nông dân mô hình trồng rau thủy canh theo công nghệ mới. Anh nói thao thao suốt gần nửa giờ. Kèm theo là sơ đồ, hình ảnh, giá thể, dinh dưỡng thủy canh, năng suất, lợi nhuận, chuỗi liên kết...

Nghe xong, bà con gạt đầu. Nhưng ánh mắt vẫn băng băng.

Chờ anh cán bộ bước ra sau uống nước, một bác nông dân rướn giọng hỏi nhỏ:

Ủa mấy chú, cái này
mình trồng ban đêm
được không? Chớ ban ngày
tui còn đi lật lá sả mướn...”

Một câu hỏi nhỏ mà làm sững người.

Mô hình đúng, kỹ thuật đúng, tính toán đúng. Nhưng lại chưa trúng vào hoàn cảnh, thời gian, tập quán, sinh kế thật của người nghe.

Nói đúng - là chuyên môn. Nói trúng - là đồng cảm.

Làm khuyến nông nói riêng và làm nông nghiệp nói chung, không chỉ là người chuyển giao kỹ thuật, mà còn là người “chuyển lòng”, “chuyển dạ”, để gieo một hạt giống mới trong suy nghĩ người nông dân.

Muốn vậy, không chỉ học từ sách vở, mà phải học cả từ ánh mắt, nụ cười, từ bữa cơm thiếu cá, từ mùa vụ bắp bệnh của từng hộ dân cụ thể.

- Khi ta nói đúng - ta truyền đạt kiến thức.
- Khi ta nói trúng - ta truyền động lực.

Tại sao người nông dân gặt đầu mà không làm?

Nhiều lớp tập huấn diễn ra xong, ai cũng ký tên điểm danh, ai cũng “đồng tình cao”.

Thế nhưng vài tháng sau, mô hình vẫn nằm trên giấy.

Không phải vì dân không hiểu, mà vì cán bộ chưa hiểu dân.

Có người trồng lúa 3 vụ liền tay, nghe khuyến khích chuyển sang luân canh cá, lúa, gặt đầu xong lại thôi. Vì nhà đó đang trả nợ tiền đám cưới con. Cá lờ chết thì biết lấy gì trả?

Có người muốn làm OCOP, muốn bao bì đẹp, thương hiệu bài bản, nhưng không biết nhờ ai thiết kế, không biết gửi hồ sơ ở đâu, không đủ tiền in tem nhãn lần đầu.

Ta nói “hãy mạnh dạn lên”, nhưng mạnh dạn đâu ra khi vốn liếng không đủ, quan hệ không quen, niềm tin chưa có?

Làm sao để nói trúng?

Trúng – không phải là tình cờ, mà là một nghệ thuật gắn với sự thấu hiểu sâu sắc. Để nói trúng, người cán bộ nông nghiệp, cán bộ hợp tác xã, hay giảng viên các lớp huấn luyện nông dân cần:

- Đi thực tế nhiều hơn: Chưa về tận ruộng, chưa lội ruộng, chưa ăn cơm với dân thì khó hiểu nổi “cái trúng” nằm ở đâu.
- Biết lắng nghe nhiều hơn: Nghe cả điều dân chưa nói, đọc cả điều dân không dám nói.
- Tập nói bằng hình ảnh, bằng câu chuyện: Đừng quá hàn lâm, hãy kể một chuyện thật từ ruộng ai đó đã làm, đã thành công – gần gũi hơn rất nhiều.
- Làm mẫu trước khi bảo người khác làm: Thử nghiệm nhỏ, dẫn đường, chia sẻ rủi ro cùng dân thì dân mới dám bước theo.

Nói đúng để làm dân tin. Nói trúng để làm dân hành động.

Một nhà khoa học giỏi chưa chắc đã là cán bộ khuyến nông giỏi.

Người làm khoa học nói cho nhau nghe – cần sự chính xác.

Người làm khuyến nông nói cho dân nghe – cần sự thấu cảm.

Một kỹ thuật tốt chưa chắc sẽ được áp dụng. Nhưng nếu kỹ thuật đó được đặt vào đúng hoàn cảnh sống, đúng mùa vụ, đúng tâm lý, đúng thời điểm, thì dân sẽ làm, sẽ lan toả, sẽ gìn giữ và cải tiến.

Chúng ta không đi gieo lý thuyết. Chúng ta đi gieo niềm tin.

Làm nghề nông đã khổ, làm nghề dạy làm nông lại càng khó hơn.

Người nông dân không thiếu ý chí, không thiếu khát vọng, nhưng nhiều khi thiếu người hiểu mình thật sự.

☞ Nói đúng – chỉ là bước đầu.

☞ Nói trúng – mới là ngọn gió thổi vào ngọn lửa trong lòng người dân.

Một lời kết nhỏ

Mỗi lần đứng trước bà con, đừng chỉ nghĩ mình là người “đem kiến thức đến”.

Hãy nghĩ mình đang gõ cửa từng mái nhà, gõ nhẹ vào từng nỗi lo, và nếu có thể, mở được cánh cửa niềm tin trong lòng người nông dân.

Vì chỉ khi ấy, lời nói của ta không chỉ là lời, mà là hạt giống của sự thay đổi.

Lê Minh Hoan